

Sisällys

Lähdetään suolle 11

I Tiedot ja taidot 16

1. Suon kuusi retkeilykautta 19

Muuttolintujen ja tulvan suo 19

Kukkiva ja valoisa suo 21

Aistit peliin 23

Lakkojen ja usva-aamujen suo 25

Ruskan ja karpaloiden suo 26

Kultaa, rubiineja ja safireja 28

Pakkasen ja hiljaisuuden suo 30

Häikäisevien hankikelien suo 32

Soiden sää on erilainen 33

TEEMAJUTTU Totta ja tarua 35

2. Ihmisten ja soiden yhteinen historia 39

Soilla käytiin heinässä 39

Pitkospuita pitkin 42

Soiden katoamisen historiaa 44

Yli miljoona hehtaaria on suoajassa 47

Soidensuojelun askeleita 49

Monet suot vielä vailla turvaa 50

Vesi tulkoon takaisin 52

Suot säilövät esihistoriaa 54

HAASTATTELU Suofani Juha Hurme ja Seitsemän veljestä 55

3. Soiden suuri monimuotoisuus 59

Soiden synty 59

Jako kahteen: keitaat ja aavat 61

Kaiken maailman suot 68

5 ja 100 eri suotyyppiä 69

Soiden laajempi merkitys 72

TEEMAJUTTU Kuumeneva ilmasto sulattaa palsat 74

4. Me pesimme täällä 77

Äänekkäät touko–kesäkuun aamut 78

Parhaat lintusuot ovat märkiä ja suuria 80

Anna linnuille pesimärauha 81

Rengastajien vetiset reitit 83

Tässä yksi liro, tuolla viisi hanhea 85

Suot ovat hiljaisempia kuin ennen 87

TARINA Sumuisen suon turnajaiset 88

5. Kumppareista lenkkareihin – suoretken varusteet 93

Neuvoja saappaiden valintaan 94

Lenkkareiden viemää 96

Lenkkarivaeltajan kootut niksit 98

Vähemmän grammoja, enemmän iloa 100

Kuinka paljon askel painaa? 102

Hyttysverkko antaa suojaa 103

Nukkumaan suon laidalle 105

Voiko suovettä juoda? 107

HAASTATTELU Caj Koskinen meloo
soisten erämaiden halki 110

6. Karttojen ja ilmakuvien salat 113

Kartoista apua reittisuunnitteluun 114

Lähdetäänkö rahkalle? 120

Ilmakuvien monet hyödyt 120

Luonnon taideteoksia ilmasta katsoen 122

Suunnistaminen soilla 123

TEEMAJUTTU Soiden ennätysksiä 126

HAASTATTELU Metsästäjä Aki Ihanajärvi
viihtyy suon laidalla 128

7. Vetelikössä kävelemisen taito 133

Aapasoilla liikkuminen 134

Keidassoilla liikkuminen 138

Mätäs-, väli- ja rimpipinta 141

Suolla kulkemisen harjoittelu 142

*Harkitusti lumikenkäilemään
sulalle suolle 144*

Suopurojen ylittäminen vaelluksella 145

TARINA Näin me vajosimme –
suonkulkijoiden kertomuksia 148

8. Suksitaan suolle 155

Sukset, lumikengät vai saappaat? 155

Parhaita kohteita talven suoretkille 158

Viimalta suojaavat vaatteet 158

Opi suunnistamaan lumilakeudella 160

Petolliset sulapaikat 161

Talvitelttailun aakkoset 163

Rinkka vai ahkio? 165

Vettä etsimässä 166

TARINA Vuodenvaihteen pakkasissa
Litokairassa 167

II Retkikohteet 173

9. Keidassuot – etelän erämaat 175

- Tremanskärr 176
Valkmusan kansallispuisto 177
HAASTATTELU Hämärä saa perhosharrastaja Markku Suoknuutin liikkeelle 178
Torronsuon kansallispuisto 180
Kurjenrahkan kansallispuisto 182
Siikaneva 183
TARINA Kasapäin karpaloita Siikanevalla 184
Saari-Soljasen luontopolku, Seitsemisen kansallispuisto 187
Levaneva 188
Tännekin kannattaa lähteä 189

10. Eteläiset aapasuot – avaran taivaan alla 191

- Patvinsuon kansallispuisto 192
Salamajärven kansallispuisto 193
Elimyssalo 194
Olvassuon luonnonsuojelualue 195
Peurakaarat 196
Hailuodon nuoret suot 198
Litokaira 200
Martimoaapa 201
HAASTATTELU Soille omistautunut Jorma Luhta 202
Tännekin kannattaa lähteä 205

11. Pohjoiset aapasuot – tulvivat lintuparatiisit 207

- Hyöteikönsuo ja Närängänvaara 208
TARINA Etelä-Kuusamon helteiset hetket 209
Riisitunturin kansallispuisto 212
Teuravuoma–Kivijärvenvuoma 213
Topsakka-aapa 214
Kemihaaran suot 216
Viiankiaapa 218
HAASTATTELU Kaija Kiuru puolustaa kaivoksen uhkaamaa Viiankiaapaa 219
Sallivaaranpolku, Lemmenjoen kansallispuisto 222
Tännekin kannattaa lähteä 223

12. Palsasuot – ikiroutaa etsimässä 225

- Biesjeaggi eli Piesjänkä eli Piessuo 226
Iiton palsasuo 228
Linjkinjeaggi eli Linkinjänkä 229
TARINA Kesäkuun lumipyryssä Paistunturin palsasoilla 230
Tännekin kannattaa lähteä 233
TARINA 800 kilometrin seikkailu Lapin poikki 234

Suuri suosanasto 240

Lisätietoa, lähteet ja kiitokset 243

Paikkahakemisto 248